

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการศึกษา

การเปรียบเทียบผลของวิธีการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสาธารณสุข ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาระยะย้อนหลัง (retrospective study) ในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปี 2541 จำนวน 22 แห่ง ซึ่งแบ่งเป็น การอบรมนักเรียนอย่างเดียวจำนวน 3 แห่ง การอบรมทั้งนักเรียนและครู จำนวน 19 แห่ง

#### กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปี 2541 จำนวน 6 แห่ง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ตามรูปแบบวิธีการอบรม ดังนี้

รูปแบบที่ 1 : โรงเรียนที่มีการอบรมเฉพาะนักเรียนเพียงอย่างเดียว มีจำนวน 3 แห่ง คือ โรงเรียนไชยปราการ โรงเรียนสันกำแพง และโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม

รูปแบบที่ 2 : โรงเรียนที่มีการอบรมทั้งนักเรียนและครู คัดเลือกมาจำนวน 3 แห่ง จากทั้งหมด 19 แห่ง ได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกโดยพิจารณาลักษณะของโรงเรียน ในด้านขนาดของโรงเรียน สถานที่ตั้ง (นอกเขตอำเภอเมือง) และเป็นโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งลักษณะคล้ายหรือใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ผ่านการอบรมแบบที่ 1 โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก คือ โรงเรียนเชียงดาววิทยาคม โรงเรียนฝางอนุบาล และ โรงเรียนจอมทอง

## เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในโรงเรียน (ภาคผนวก ก) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยพัฒนาเนื้อหาและข้อคำถามมาจากแบบประเมินโครงการคุ้มครองผู้บริโภคในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และแบบประเมินโครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในสถานศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ แบบประเมินที่สร้างขึ้นมานี้ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ จำนวนนักเรียนและจำนวนครูทั้งหมดในโรงเรียน จำนวนหมวดวิชา และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการดำเนินกิจกรรม แบ่งเป็น 4 หมวดจำนวนทั้งหมด 47 ข้อ ได้แก่

หมวดที่ 1 กิจกรรมหมวดโครงสร้างพื้นฐาน คือ การจัดรูปองค์กร นโยบายของผู้บริหารโรงเรียน สถานที่ดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมของประชากรในโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรม มีจำนวน 9 ข้อ

หมวดที่ 2 กิจกรรมหมวดการดำเนินการ คือ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมตามแผน ประกอบด้วย กิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการเฝ้าระวัง และกิจกรรมเรื่องร้องทุกข์ มีจำนวน 14 ข้อ

หมวดที่ 3 กิจกรรมหมวดผลของการดำเนินการ คือ การประชุมของกรรมการชมรม การบันทึกกิจกรรม การสรุปผลกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม การอบรม การสอน และการถ่ายทอดความรู้เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข และกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน มีจำนวน 15 ข้อ

หมวดที่ 4 กิจกรรมหมวดผลลัพธ์หรือประสิทธิผลของการดำเนินการ คือ มาตรการของโรงเรียนเรื่องงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข การพัฒนาการดำเนินกิจกรรม การเกิดประโยชน์ต่อชุมชน การได้มาซึ่งงบประมาณและทรัพยากร และกิจกรรมพิทักษ์สิทธิ์ของผู้บริโภค มีจำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการสัมภาษณ์ลึกและการดูเอกสารประกอบการสัมภาษณ์

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ปรึกษาการสร้างแบบประเมินกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ในโรงเรียนกับผู้ทรงคุณวุฒิ และเปรียบเทียบปรับปรุงกับแบบประเมินโครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

2. นำแบบประเมินกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในโรงเรียน หาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และปรับปรุงแก้ไข โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ คำนงงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข จำนวน 5 ท่าน

3. นำแบบประเมินกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในโรงเรียนไปทดลองใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปี 2541 จำนวน 3 แห่ง แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในเดือนกุมภาพันธ์ 2542 - มีนาคม 2542 โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลพื้นฐาน โครงการพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

2. ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 6 แห่งในการอำนวยความสะดวกเพื่อเก็บข้อมูล โดยมีหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย และประสานงานในเบื้องต้นกับผู้รับผิดชอบโครงการอบรมในโรงเรียน

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากครูที่ปรึกษากิจกรรมจำนวน 1 คน และนักเรียนที่เข้ารับการอบรม จำนวน 1 คน ที่ทำกิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน จำนวน 6 แห่ง โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

#### 3.1 สัมภาษณ์ ตามแบบประเมินกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน

3.2 ขอดูเอกสารกิจกรรมของโรงเรียน ประกอบการสัมภาษณ์

3.3 สัมภาษณ์ลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงเหตุผล และคำอธิบายกิจกรรมต่าง ๆ

4. นำข้อมูลมาตรวจสอบความครบถ้วน และความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินและจากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดย

คะแนนในหมวดโครงสร้างพื้นฐาน หมวดการดำเนินการ หมวดผลของการดำเนินการ และหมวดผลลัพธ์หรือประสิทธิผลของการดำเนินการ ให้คะแนนในข้อคำถามแต่ละข้อ ข้อละ 1 คะแนน ถ้ามีการทำกิจกรรมได้ 1 คะแนน ถ้าไม่มีการทำกิจกรรมได้ 0 คะแนน และนำคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันในแต่ละหมวด หลังจากนั้นนำไปทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ Mann Whitney U Test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)